

Pobijanje pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu u slučaju otvaranja postupka stečaka potrošača

Jurilj, Petar

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:991408>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET

PETAR JURILJ

**STEČAJNOPRAVNO POBIJANJE PRAVNIH RADNJI BEZ
NAKNADE ILI UZ NEZNATNU NAKNADU U SLUČAJU
OTVARANJA POSTUPKA STEČAJA POTROŠAČA**

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Jasnica Garašić

Zagreb, 11. rujna 2022.

Sadržaj

I.	UVOD.....	2
II.	PRAVNE RADNJE BEZ NAKNADE ILI UZ NEZNATNU NAKNADU KAO RAZLOG ZA STEČAJNOPRAVNO POBIJANJE.....	3
1.	Općenito o pobijanju pravnih radnji dužnika u hrvatskom pravnom sustavu.....	3
2.	Pojam i pretpostavke stečajnog pobijanja pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu	4
3.	Posebno određenje pojma pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu u stečajnom pravu	6
3.1.	<i>Pravna radnja bez naknade</i>	6
3.2.	<i>Pravna radnja uz neznatnu naknadu</i>	7
3.3.	<i>Odnos besplatnog raspolaganja iz Zakona o obveznim odnosima i pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu</i>	9
3.4.	<i>Nasljeđivanje i besplatno raspolaganje</i>	10
3.5.	<i>Iznimka od pobijanja: uobičajeni prigodni dar neznatne vrijednosti</i>	12
4.	Vrijeme poduzimanja pobjodne pravne radnje stečajnog dužnika	13
4.1.	<i>Pobijanje pravnih radnji dužnika prije otvaranja postupka stečaja potrošača</i>	13
4.2.	<i>Pobijanje pravnih radnji dužnika za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača</i>	14
4.3.	<i>Pobijanje pravnih radnji dužnika poduzetih za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača</i>	15
4.4.	<i>Pobijanje pravnih radnji dužnika za vrijeme razdoblja provjere ponašanja potrošača</i>	16
4.5.	<i>Računanje rokova</i>	17
4.6.	<i>Vrijeme poduzimanja pravne radnje</i>	17
5.	Pravna sredstva pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika.....	18
5.1.	<i>Aktivna i pasivna legitimacija u parnici radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika</i>	18
5.2.	<i>Rok za podnošenje pravnih sredstava radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika</i>	20
III.	ZAKLJUČAK	21
IV.	Popis korištenih kratica	23
V.	Popis pravnih izvora	24
VI.	Prilog 1.	28

STEČAJNOPRAVNO POBIJANJE PRAVNIH RADNJI BEZ NAKNADE ILI UZ NEZNATNU NAKNADU U SLUČAJU OTVARANJA POSTUPKA STEČAJA POTROŠAČA

I. UVOD

Postupak stečaja potrošača u novije je hrvatsko zakonodavstvo uveden donošenjem Zakona o stečaju potrošača¹, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2016. godine. Iako je intencija zakona bila: „... razviti sustav koji će rezultirati stvaranjem uvjeta insolventnim potrošačima za reprogramiranje njihovih obveza ili novi početak, a vjerovnicima omogućiti ravnomjerno namirenje njihovih tražbina”², to se nažalost nije dogodilo. To možemo vidjeti iz podatka da je u Republici Hrvatskoj, prema podacima Fine³, čak 242.113 potrošača na dan 30. rujna 2021. imalo evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje. Zasigurno postupak stečaja potrošača nije primjeren za sve te situacije, ali vrijedi napomenuti da je 30. rujna 2021., prema evidenciji Fine, 1555 potrošača imalo evidentirane neizvršene osnove za plaćanje koje su iznosile više od milijun kuna (1.000.000,00 kn). Nažalost, unatoč visokom broju “blokiranih” građana, postupak stečaja potrošača od svog uvođenja u pravni sustav nije često korišten, što vidimo iz podataka da je u 2016. bio pokrenut samo 321 postupak, u 2017. g. 377, u 2018. g. 178, u 2019. g. 155, u 2020. g. 68, u 2021. g. 123, a u 2022. g. do 31. 5. bilo je pokrenuto samo 60 postupaka stečaja potrošača.⁴ Nakon izmjena i dopuna Zakona o stečaju potrošača⁵ iz 2018. uveden je institut jednostavnog postupka stečaja potrošača. Jednostavni postupci stečaja potrošača češće su pokretani, ali i njihov je broj znatno pao od uvođenja instituta do danas. Tako je u 2019. pokrenuto 96.041, u 2020. g. 18.463, u 2021. g. 17.842, a u 2022., do 31. 5. 2022., pokrenuto je 6.517 postupaka jednostavnog stečaja potrošača. Zbog malog broja postupaka stečaja potrošača i neznatne znanstvene obrade ovog područja, postoje brojna neodgovorena pitanja, koja su plodno tlo za raspravu. Uzevši u obzir

¹ Narodne novine br. 100/15.

² https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-01-18/080846/PZ_811.pdf str. 28, posjećeno 30. 5. 2022.

³ <https://www.fina.hr/-/podaci-o-broju-ovrha-na-novcanim-sredstvima-poslovnih-subjekata-i-potrosaca-na-dan-30-rujna-2021.-god-1> posjećeno 30. 5. 2022.

⁴ Prilog 1.

⁵ Narodne novine br. 100/15, 67/18.

novodonesenu izmjenu Zakona o stečaju potrošača⁶ (dalje ZSP) koja je stupila na snagu 31. ožujka 2022., a koja donosi skraćenje roka provjere ponašanja potrošača na najviše tri godine (čl. 69. st. 1. ZSP-a), možemo očekivati određena povećanja u broju postupaka stečaja potrošača. Prije otvaranja postupka stečaja potrošača moguće je da potrošač učini različita raspolaganja (jedno od njih je i raspolaganje bez naknade ili uz neznatnu naknadu) kojima oštećuje vjerovnike. Svrha pobijanja takvih pravnih radnji je :” ...uklanjanje štetnih posljedica tih radnji prema vjerovnicima i stvaranje povoljnijih uvjeta za njihovo namirenje,... “⁷ Nažalost uređenje pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu sadrži nekoliko nejasno definiranih pojmova i odredaba koje je u praksi teško primijeniti. Zbog toga ću u ovome radu izložiti općenite postavke pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu u okviru Zakona o stečaju potrošača, pokušati pobliže odrediti značenje pojmova kao što su “neznatna naknada” i “uobičajen prigodan dar neznatne vrijednosti” te objasniti neke specifičnosti u situacijama kada se pobijanje pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu primjenjuje u postupcima stečaja potrošača.

II. PRAVNE RADNJE BEZ NAKNADE ILI UZ NEZNATNU NAKNADU KAO RAZLOG ZA STEČAJNOPRAVNO POBIJANJE

1. Općenito o pobijanju pravnih radnji dužnika u hrvatskom pravnom sustavu

Hrvatsko pravo poznaje dualističku, dvojni regulaciju⁸ pobijanja pravnih radnji, stoga je potrebno naglasiti da je pobijanje regulirano u Stečajnom zakonu⁹ (dalje SZ) *lex specialisu*^{10, 11} u odnosu na pobijanje regulirano u Zakonu o obveznim odnosima¹² (dalje ZOO),

⁶ Narodne novine br. 100/15, 67/18, 36/22.

⁷ Momčinić Hrvoje, Pobijanje pravnih radnji u stečaju, Računovodstvo i financije, 1990., br. 4, str. 39.

⁸ Čuveljak Jelena, Komentar stečajnog zakona, Narodne novine, Zagreb, 2018., str. 618.

⁹ Narodne novine 71/15, 104/17, 36/22.

¹⁰ “Naime, temeljni je pravni izvor pobijanja izvan stečaja Zakon o obveznim odnosima, dok Stečajni zakon regulira institut pobijanja pravnih radnji u stečaju, a u odnosu na opća pravila pobijanja to je *lex specialis*.” iz VTS, Pž-696/04-3 od 11. srpnja 2007. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8056d156&q> posjećeno 15. 7. 2022.

¹¹ “S obzirom na činjenicu da tužitelj potražuje naspram tuženika 2. dok je nad njim bio otvoren stečajni postupak, to se u konkretnom slučaju primjenjuju odredbe Stečajnog zakona (“Narodne novine”, broj 71/15, 104/17, 36/22 – dalje: SZ) kao *lex specialis*.” iz ŽS u Splitu Gž-286/2022-2 od 14. travnja 2022. dostupno na <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80d0341c&q> posjećeno 15. 7. 2022.

¹² Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21.

te će kao takvo imati prednost u primjeni u onim slučajevima kada dođe do otvaranja stečajnog postupka. Dodajmo još i da će u okviru stečaja potrošača biti moguće korištenje obaju ovih pravnih instituta¹³. Zakon o stečaju potrošača ne sadrži mnogo posebnih odredaba kojima bi stečajnopravno pobijanje uredilo na drugačiji način od Stečajnog zakona. Zato nas ZSP pomoću svojeg pravila sadržanog u članku 23., koje propisuje da se u postupku stečaja potrošača primjenjuju odredbe SZ-a, ako nije drukčije propisano odredbama ZSP-a, upućuje na korištenje odredaba sadržanih u SZ-u. Nešto detaljnije na SZ upućuje i članak 59. stavak 1. ZSP-a: „Ako sud stekne uvjerenje da su ispunjene pretpostavke za otvaranje postupka stečaja potrošača, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Stečajnog zakona o: ... pravnim posljedicama otvaranja stečajnog postupka...“ . Te se odredbe u Stečajnom zakonu nalaze u glavi IV., dijelu 3., člancima 198. – 215. Zakon o stečaju potrošača isto je tako *lex specialis* u odnosu na Stečajni zakon. U dostupnoj sudskoj praksi baziranoj na novom SZ-u i na ZSP-u, ne nalazimo mnogo presuda koje se bave ovim institutom tako da ćemo se često služiti praksom i teorijom koja se bavila starim Stečajnim zakonom¹⁴ iz 1996. godine (u daljnjem tekstu: SZ96). To je moguće jer se članak 203. SZ-a, koji uređuje pobijanje pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu, što je tema ovoga rada, u potpunosti poklapa s člankom 132. SZ96. Isto tako opća odredba stečajnog pobijanja iz članka 198. SZ-a u svom stavku 1. odgovara članku 127. stavku 1. SZ96, a i drugi je stavak tog članka gotovo jednak, osim što je u novom Stečajnom zakonu nešto detaljnije napisan.¹⁵

2. Pojam i pretpostavke stečajnopravnog pobijanja pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu

Pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika (stečajnopravno pobijanje) pravni je institut kojim ovlaštene osobe tijekom stečajnog postupka mogu u korist stečajne mase pobiti pravne poslove dužnika i trećih (protivnika pobijanja). Tumačeći članak 198. stavak 1. SZ-a te njemu identičan članak 127. stavak 1. SZ96 teorija^{16, 17} i praksa^{18, 19, 20}, uobličile su četiri opće

¹³ Vidi glavu 4. ovoga rada.

¹⁴ Narodne novine br. 44/96., 29/99., 129/00., 123/03., 82/06., 116/10., 25/12. i 133/12.

¹⁵ Slično mišljenje pronalazimo i u: *Bilić Antun/ Bratković Marko*, Pobjnost namjernog oštećenja vjerovnika stečajnog dužnika, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 71, No 3-4, 2021. str. 444. iz bilješke 4.

¹⁶ *Čuveljak*, op. cit. u bilj. 8., str. 620-622.

¹⁷ *Dika Mihajlo*, Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, Narodne novine, Zagreb, 2002., str. 139.

¹⁸ VTS, Pž-4076/10-3 od 10. srpnja 2013. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80245ac5&q> posjećeno 15. 7. 2022.

¹⁹ VSRH, Revt 224/16-3 od 13. rujna 2016. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba806a4309&q> posjećeno 15. 7. 2022.

²⁰ VSRH, Revt 215/2017-4 od 19. svibnja 2021. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80bb2ce4&q> posjećeno 15. 7. 2022.

pretpostavke koje se moraju ispuniti kako bi pobijanje bilo moguće, a te pretpostavke vrlo je lako primijeniti i u postupku stečaja potrošača:

- 1.) Nad dužnikom mora biti otvoren stečajni postupak – u našem slučaju to bi značilo otvaranje postupka stečaja potrošača.
- 2.) Pravna radnja bila je poduzeta prije otvaranja stečajnog postupka (u našem slučaju postupka stečaja potrošača).
- 3.) Poduzeta pravna radnja dovela je do toga da su vjerovnici oštećeni ili da je nekom od vjerovnika pogodovano.
- 4.) Ako pobijanje uspije, to mora dovesti do veće mogućnosti namirenja vjerovnika.

Osim općih pretpostavki pobijanja, koje su jednake za sve razloge pobijanja pravnih radnji dužnika u postupku stečaja (dakle kongruentnog namirenja, inkongruentnog namirenja, namjernog oštećenja, pravnih radnji kojima se vjerovnici izravno oštećuju, zajma kojim se nadomješta kapital, radnje prema članu tajnog društva, isplate mjeničnih i čekovnih obveza, gotovinskog posla), za pobijanje pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu potrebno je ispuniti i posebne pretpostavke. Čuveljak²¹ navodi tri pretpostavke: 1. pravna radnja je poduzeta četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka 2. riječ je o pravnoj radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu i 3. radnja nema značenje uobičajenog prigodnog dara neznatne vrijednosti. Visoki trgovački sud u obrazloženju jedne presude donesene 2009. godine navodi iste pretpostavke s time da im daje specifične nazive: „... ta radnja mora biti poduzeta uz neznatnu naknadu (posebna objektivna pozitivna pretpostavka pobijanja), radnja ne smije biti poduzeta četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (posebna objektivna negativna pretpostavka) i radnja koja se pobija ne smije imati značenje uobičajenog dara neznatne vrijednosti (posebna objektivna negativna pretpostavka pobijanja).”^{22,23} U jednom slučaju revizije pred Vrhovnim sudom iz 2013. sud u obrazloženju navodi tri pretpostavke potrebne za pobijanje po članku 132. SZ96: ”Slijedi da za pobijanje pravne radnje dužnika po članku 132. SZ moraju biti kumulativno ispunjene sljedeće pretpostavke:

²¹ Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str. 669.

²² VTS, Pž-3069/06-3 od 26. kolovoza 2009. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba804d5568&q> posjećeno 15. 7. 2022.

²³ Dika navodi tri posebne pretpostavke na sličan način, ali im dodaje i još jednu pretpostavku: „...mora se raditi o radnji dužnika kojom se oštećuju vjerovnici (opća objektivna pozitivna pretpostavka pobijanja);...“. Nejasno je zašto Dika navodi opću pretpostavku pobijanja s posebnima, mišljenja sam da bi ih radi jasnoće trebalo držati strogo odvojenima. Iz Dika, op. cit. u bilj. 17., str. 180.-181.

- da je radnja poduzeta bez naknade ili uz neznatnu naknadu.

- da je radnja poduzeta unutar četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka

- da se radnjom objektivno oštećuju vjerovnici u stečaju.”²⁴ U ovom slučaju Vrhovni sud nažalost miješa opću pretpostavku pobijanja: “objektivno oštećenje vjerovnika” s posebnim pretpostavkama potrebnim za pobijanje po tadašnjem članku 132. SZ96, odnosno današnjem članku 203. SZ-a. Vrhovni sud u ovom predmetu ne spominje “posebnu negativnu pretpostavku pobijanja”, to jest mogućnost da se radi o uobičajenom prigodnom daru neznatne vrijednosti. Mišljenja sam da bi radi veće jasnoće obrazloženja u presudama trebalo navoditi sve opće i posebne pretpostavke pobijanja.

3. Posebno određenje pojma pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu u stečajnom pravu

3.1. Pravna radnja bez naknade

Jedno od kompleksnijih pitanja vezanih uza stečajno pobijanje pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu upravo je određivanje sadržaja pojma „neznatne naknade“, a i određivanje pojma „bez naknade“, iako je nešto jednostavnije, zasigurno je bitno za pravilnu primjenu instituta. Treba naglasiti da se vrijednost pravne radnje mora promatrati u onom trenutku kada je pravna radnja poduzeta, neovisno o mogućim naknadnim povećanjima vrijednosti čak i ako bi ona bila znatna. Tako i u literaturi nalazimo mišljenje: „Dakle, ne mogu se pobijati pravne radnje ako je u trenutku poduzimanja te pravne radnje treća osoba platila tržišnu cijenu sukladno tadašnjim tržišnim uvjetima, neovisno o tome što je kasnije tržišna vrijednost znatno promijenjena.“²⁵ Primjerice, ne bismo smjeli dozvoliti pobijanje prodaje nekretnine iako je vrijednost nekretnine naknadno porasla zbog povećanja atraktivnosti lokacije ili drugih razloga. U jednom zanimljivom slučaju pravna osoba je prije otvaranja stečaja prodala svoje nekretnine za 600 euro/m². Te iste nekretnine kupci nakon nepunih devet mjeseci prodaju za 900 euro/m² višu cijenu nego što su ih prvotno kupili. Nakon otvaranja

²⁴ VSRH, Revt 45/12-2 od 12. veljače 2013. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805d2947&q> posjećeno 15. 7. 2022.

²⁵ Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str. 669. iz bilješke 528.

stečajnog postupka stečajni upravitelj u ime stečajnog dužnika podnosi stečajnopravnu tužbu pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika, navodeći više razloga, među kojima je i razlog neznatnosti naknade koju je stečajni dužnik primio za svoje nekretnine. Sud je zaključio da se ne radi o pravnoj radnji uz neznatnu naknadu iz dvaju razloga. Prvi razlog bio je to što je u međuvremenu u nekretnine ulagano na način da su obavljani građevinski radovi na njima u svrhu popravka. Drugi razlog bio je to što je protok vremena, iako relativno kratak (devet mjeseci), mogao utjecati na cijenu nekretnina, pa i zbog tog razloga ne može biti riječi o pravnoj radnji uz neznatnu naknadu.²⁶ Dika pravne radnje bez naknade definira: “Bez naknade je radnja dužnika kada onaj prema kome je ona poduzeta nije na temelju ugovora dužan ispuniti dužniku ni trećemu nikakvu protučinidbu odgovarajuće vrijednosti.”²⁷ Pravna radnja bez naknade, po mom mišljenju, trebala bi obuhvaćati sve besplatne pravne poslove²⁸. U literaturi se besplatni pravni poslovi definiraju kao: „... oni pravni poslovi kod kojih se za činidbu ne traži i ne daje protučinidba.“²⁹ Bilić jednako tako poistovjećuje pravne radnje bez naknade iz SZ-a s besplatnim raspolaganjima iz ZOO-a.³⁰ Vrhovni je sud u jednom slučaju podnesene revizije iz 2013. godine definirao pravnu radnju bez naknade: „Pravna radnja bez naknade jeste ona pravna radnja dužnika prema vjerovniku kada druga strana na temelju pravnog posla u vezi s kojim je radnja poduzeta nije dužna na temelju tog pravnog posla ispuniti dužniku ili trećemu nikakvu protučinidbu odgovarajuće vrijednosti.”³¹

3.2. Pravna radnja uz neznatnu naknadu

Mnogo je zanimljivije značenje sintagme „pravna radnja uz neznatnu naknadu“. Neznatna je naknada pojam koji je nešto teže odrediti, a za razumijevanje bitno je shvatiti da se radi o odnosu dviju vrijednosti. Prva vrijednost jest vrijednost naknade koju je osoba nad

²⁶ VTS, Pž-7184/2016-6, od 28. lipnja 2017. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8077f163&q> posjećeno 15. 7. 2022.: “a k tome na promjenu tržišne cijene je mogao utjecati i vremenski odmak od dana kada je sklopljen Ugovor o prodaji od 30. ožujka 2004. što smatra i prvostupanjski sud.”

²⁷ Dika, op. cit iz bilj. 17., str. 179.

²⁸ Bilić Antun, Pretpostavke pobijanja dužnikovih pravnih radnji po Zakonu o obveznim odnosima i Stečajnom zakonu, Zbornik 55. susreta pravnik – Opatija '17, 2017., str. 292.: “U pravne radnje se osim pravnih poslova ubrajaju i ostale izjave volje te faktične radnje za koje pravni poredak veže određene učinke.”

²⁹ Klarić Petar/ Vedriš, Martin, Građansko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2014., str. 111.

³⁰ „Može se pobijati svaka radnja pod uvjetom da ju je poduzeo dužnik te da je poduzeta bez naknade ili uz besplatnu naknadu. To, dakle, odgovara pojmu „besplatnih raspolaganja“ iz čl. 67 st. 3 ZOO-a“ iz Bilić, op. cit. u bilj. 28., str. 325.

³¹ VSRH, Revt 45/12-2 od 19. svibnja 2015. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80600873&q> posjećeno 15. 7. 2022.

kojom se provodi postupak stečaja potrošača dobila (ili joj je obećana) od primatelja činidbe uz neznatnu naknadu (ili treće osobe ako se radi o ugovorima u korist trećih). Druga vrijednost je vrijednost koju bi za tu činidbu objektivno mogli ostvariti na nekom tržištu ili sklapanjem ugovora s nekom drugom osobom koja nije osoba primatelj činidbe uz neznatnu naknadu. Tu će se drugu vrijednost naknade u postupku utvrđivati vještačenjem ili tržišnom cijenom, pri čemu će biti znatno lakše odrediti naknadu ako se radi o cijeni na uređenom tržištu³². Upravo odnos tih dviju vrijednosti (vrijednost primljene naknade podijeljena s vrijednošću naknade koja se mogla ostvariti), ako je prenizak, tvori neznatnu naknadu. Ovaj se odnos u presudama i literaturi ponekad izražava u obliku postotaka, što smatram korisnim. Možemo se koristiti presudama kako bismo stvorili obris onoga što je sudska praksa zaključila o pojmu neznatne naknade. Iz presude možemo uvidjeti da Trgovački sud u Zagrebu smatra da plaćanje 54 % od cijene koju je vještak procijenio za nekretninu, nije neznatna naknada.³³ Tu presudu potvrdio je Vrhovni sud u postupku revizije.³⁴ Iz jedne starije sudske presude saznajemo da Visoki trgovački sud Republike Hrvatske smatra da je nekretnina prodana za deset puta nižu vrijednost od procijenjene, prodana po naknadi koja je neznatna.³⁵ Skorup bez previše obrazlaganja iznosi tvrdnju da bi naknada bila neznatna ako bi stvar bila prodana za cijenu koja iznosi ispod 10 % od procijenjene vrijednosti stvari.³⁶ Ostatak teorije koja je proučavana u svrhe ovoga rada daje nekoliko definicija, ali ne daje čvrste numeričke odnose vrijednosti stvari i dane naknade u kojima bi naknadu trebalo smatrati neznatnom.^{37,38} Za potpunu i jasniju definiciju pojma neznatna naknada ipak bi trebalo pričekati više judikature kako bismo je mogli odrediti.

³² "Neovisno o tome što je tužitelj imao temeljni kapital znatne vrijednosti, njegove vlastite dionice mogle bi se smatrati bez vrijednosti ako se na tržištu nisu mogle unovčiti." Iz VSRH, Revt 157/07-2 od 19. ožujka 2008. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80553d9b&q> posjećeno 15. 7. 2022.

³³ TS u Zagrebu, P-4549/2003 od 11. ožujka 2009. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba803762c2&q> posjećeno 15. 7. 2022.

³⁴ VSRH, Revt 127/11-2 od 3. srpnja 2013. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805db57b&q> posjećeno 15. 7. 2022.

³⁵ VTSRH, Pž-792/00 od 14. ožujka 2000. u Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str 673.: „Kako je tuženik taj prostor prodao za deseterostruku vrijednost manju od procijenjene vrijednosti, to sud smatra da se radi o neznatnoj naknadi, pa taj ugovor o prodaji podlijeće pobožnosti po čl. 132. Stečajnog zakona.“

³⁶ Skorup Vlado, Pobjiranje dužnikovih pravnih radnji, Novi informator, Zagreb, 2021., str 71.

³⁷ Dika, op. cit. u bilj. 17., str. 179.: „Radnja uz neznatnu naknadu bila bi radnja dužnika poduzeta prema osobi koja bi na temelju ugovora bila dužna dužniku ili trećemu uzvratiti činidbom čija bi se vrijednost mogla smatrati neznatnom u usporedbi s vrijednošću dužnikove činidbe.“

³⁸ Bilić, op. cit. u bilj. 28., str 325.: „O besplatnoj radnji može biti govora samo ako je vrijednost činidbe treće osobe znatno niža.“

3.3. Odnos besplatnog raspolaganja iz Zakona o obveznim odnosima i pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu

Jedno od pitanja koje bi bilo mudro riješiti jest odnos besplatnih raspolaganja i njima izjednačenih pravnih radnji iz članka 67. stavka 3. ZOO-a i pravnih radnji bez naknade iz članka 203. stavka 1. SZ-a. Ono što pokušavamo odrediti jest postojanje istovjetnosti tih pravnih pojmova. Vrhovni je sud u reviziji iz 2015. godine definirao besplatna raspolaganja: „Besplatna raspolaganja su sva ona raspolaganja koja nisu teretna tj. kojima dužnik umanjuje svoju imovinu, premda na to nije obavezan. To je svako raspolaganje dužnika kod kojeg on ne može zahtijevati protučinidbu od osobe u čiju je korist raspolaganje učinjeno (npr. darovanje, preuzimanje duga, otpust duga, napuštanje stvari, davanje jamstva, davanje stvari u zakup bez naknade, odricanje od tužbenog zahtjeva i sl.).”³⁹ Sudovi koriste jednake definicije besplatnog raspolaganja u obrazloženjima presuda kroz dulje razdoblje^{40, 41} pa možemo zaključiti da se radi o uvriježenom mišljenju u sudskoj praksi. Ako promotrimo definiciju koju je Vrhovni sud⁴² dao o pravnoj radnji bez naknade iz SZ-a, možemo primijetiti da, iako su drugačije definirane, njihovo je značenje suštinski jednako. Zbog svoje sličnosti i konzistentnosti pravnog poretka, mišljenja sam da bi pod pojam “pravne radnje bez naknade” trebalo svrstavati ista ona raspolaganja koja se svrstavaju pod pojam “besplatnog raspolaganja” iz članka 67. stavka 3. ZOO-a. Tako bi, osim darovanja kao najočitijeg primjera pravne radnje bez naknade, tu spadali i otpuštanje duga, preuzimanje duga, napuštanje stvari, napuštanje prava.^{43, 44}

³⁹ VSRH, Rev 1571/11-2 od 14. listopada 2015. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba806223a8&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁴⁰ “Besplatna raspolaganja su sva ona raspolaganja koja nisu teretna tj. kojima dužnik umanjuje svoju imovinu, premda na to nije obavezan.” Iz ŽS u Splitu, Gžo-143/2012-2 od 20. veljače 2013. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8082ffc9&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁴¹ “Besplatna raspolaganja su sva ona raspolaganja koja nisu teretna tj. kojima dužnik umanjuje svoju imovinu, premda na to nije obavezan.” Iz VSRH Rev 412/08-3 od 5. siječnja 2010. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805779d8&q> posjećeno 24. 7. 2022. U ovoj reviziji Vrhovni sud odlučuje na temelju Zakona o obveznim odnosima iz 1991., Narodne novine br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 7/96, 91/96, 112/99.

⁴² “Pravna radnja bez naknade jeste ona pravna radnja dužnika prema vjerovniku kada druga strana na temelju pravnog posla u vezi s kojim je radnja poduzeta nije dužna na temelju tog pravnog posla ispuniti dužniku ili trećemu nikakvu protučinidbu odgovarajuće vrijednosti.” Iz VSRH, Revt 45/12-2, od 12. veljače 2013. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805d2947&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁴³ *Skorup*, op. cit. u bilj. 36., str. 191.

⁴⁴ *Momčinović Hrvoje*, Pobijanje dužnikovih pravnih radnji prema Zakonu o obveznim odnosima, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 56, 2006, no. Posebni broj, str. 530, autor kao dodatno moguća besplatna raspolaganja navodi: „... isplata tuđeg duga, akceptiranje mjenice bez prijema valute, odricanje od nekog prava...”.

Isto tako možemo uočiti da besplatno raspolaganje ili s njim izjednačena pravna radnja iz članka 67. stavka 3. ZOO-a ne mogu biti jednaki pravnoj radnji uz neznatnu naknadu iz članka 203. stavka 1. SZ-a. Takvo raspolaganje bi, prema pravilima o pobijanju pravnih radnji dužnika izvan stečaja, bilo eventualno moguće pobijati koristeći neku od preostalih paulijanskih tužbi (dolozna paulijanska tužba ili obiteljska paulijanska tužba). Možemo zaključiti da je pojam pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu iz SZ-a djelomično jednak, ali i nešto širi od pojma besplatnog raspolaganja iz ZOO-a.

3.4. Nasljeđivanje i besplatno raspolaganje

Treba uzeti da je odricanje od nasljedstva raspolaganje bez naknade. ZOO u svom članku 67. stavku 4., koji se odnosi na pobijanje pravnih radnji dužnika izvan stečaja, izričito propisuje da se radi o besplatnom raspolaganju. Iako ne postoji pandan takvoj odredbi u SZ-u ili u ZSP-u, valjalo bi prihvatiti da se to odnosi i na pobijanje pravnih radnji dužnika u stečajnom postupku iz dvaju razloga. Prvi je razlog to što je odricanje od nasljeđivanja očito pravna radnja dužnika za koju on ne dobiva nikakvu protučinidbu, a na taj smo način i definirali pravne radnje bez naknade. Drugi je razlog očuvanje konzistentnosti pravnog poretka.

Zakon o stečaju potrošača sadrži dva članka koji reguliraju nasljeđivanje. Prvi od njih, članak 62. ZSP-a uređuje situacije stjecanja nasljedstva i zapisa prije otvaranja postupka stečaja potrošača i za vrijeme trajanja tog postupka. Stavak 1. tog članka ovlast za prihvaćanje ili odricanje od nasljedstva ili zapisa te ustupanje nasljednog dijela daje isključivo potrošaču. No kao svojevrsnu zaštitu njegovim vjerovnicima, u stavku 2. istog članka ZSP propisuje da će sud ocijeniti kakvog utjecaja odricanje potrošača od nasljedstva ili ustupljanje nasljednog udjela, počinjeno tijekom postupka stečaja potrošača ili tri godine prije otvaranja tog postupka, ima na mogućnost oslobođenja od obveza. Prema stavku 3. istog članka, sud će prije donošenja odluke saslušati vjerovnike i potrošača. Znači možemo zaključiti da je samo potrošač ovlašten raspolagati nasljedstvom, ali da bi takvo raspolaganje koje bi moglo dovesti do nemogućnosti namirenja vjerovnika, sud morao uzeti u obzir prilikom odlučivanja o oslobođenju od preostalih obveza, što je svojevrsna zaštita vjerovničkih prava. Iz ovih odredaba možemo iščitati da je zakonodavčeva namjera bila ostaviti slobodu raspolaganja nasljedstvom u rukama potrošača, ali da kao protuteža postoji mogućnost da neće moći dobiti oslobođenje od preostalih obveza ako tu slobodu izbora zloupotrijebi. Zbog toga možemo zaključiti i da zakonodavac nije htio omogućiti pobijanje te pravne radnje bez naknade te je odlučio na drugi

način štititi vjerovnike. U ovom slučaju pojavljuje se i jedan kuriozitet vezan uz vremenske rokove. Kao što znamo, kritično je razdoblje pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu iz članka 203. SZ-a četiri godine, a članak 62. ZSP-a u ovom slučaju postavlja to razdoblje na tri godine prije otvaranja postupka stečaja potrošača. Iako smo ustvrdili da odricanje od nasljedstva ne bi trebalo moći pobijati, ipak sam mišljenja da bi ti rokovi trebali biti jednaki i da bi tu sankciju potencijalnog uskraćivanja oslobođenja od preostalih obveza trebalo protegnuti na odricanja od nasljedstva koja su učinjena do četiri godine prije otvaranja postupka stečaja potrošača. I SZ u članku 163. sadrži odredbu koja je vrlo slična odredbi članka 62. stavka 1. ZSP-a, a koja glasi: „Ako je dužnik pojedinac stekao nasljedstvo ili zapis prije otvaranja ili tijekom stečajnog postupka, samo se on ima pravo prihvatiti ili odreći nasljedstva ili zapisa.“ Dužnik pojedinac iz tog članka je, prema članku 3. SZ-a, fizička osoba obveznik poreza na dobit prema Zakonu o porezu na dobit ili obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak. Kao što možemo primijetiti, odredbe su gotovo identične, jedino se odredbe ZSP-a odnose na potrošača, a odredbe SZ-a na dužnika pojedinca, i u SZ-u neshvatljivo nedostaje ustupanje nasljednog dijela, što teško možemo objasniti drugačije nego previdom, jednako kao i gramatičku pogrešku u tome članku. Čuveljak u vezi s ovim člankom kaže: ..., pravo na odlučivanje o prihvaćanju ili odricanju od nasljedstva ne prelazi na stečajnog upravitelja jer se to smatra strogo osobnim pravom. Stoga je ovdje izričito određeno da se samo dužnik pojedinac može odreći ili prihvatiti nasljedstvo ili zapis...“⁴⁵ Smatram da je ovo tumačenje sukladno prethodno izloženom i da bi ga trebalo podržati.

Nasljeđivanje za vrijeme razdoblja provjere ponašanja potrošača regulirano je člankom 73. stavkom 2. ZSP-a. Ta odredba nameće dužnost potrošaču da preda povjereniku polovinu imovine koju stekne nasljeđivanjem. I kod ove odredbe možemo uočiti niz pitanja koja bi u praksi mogla stvarati poteškoće u primjeni. Jedno od tih pitanja svakako je dopuštenost odricanja od nasljedstva ili nasljednog dijela za vrijeme razdoblja provjere ponašanja potrošača. Iako sama odredba nije najjasnija, ipak bi trebalo uzeti da pravo na slobodno nasljeđivanje potrošača i u ovom slučaju nadjačava pravo vjerovnika na naplatu njihovih tražbina te bi trebalo tumačiti ovaj stavak u tom kontekstu. Kao što smo već napomenuli u prethodnom odjeljku, pravne radnje poduzete za vrijeme trajanja razdoblja provjere ponašanja potrošača koje se pobijaju u tom razdoblju, pobijati će se prema pravilima za pobijanje pravnih radnji izvan stečaja. Ako dopustimo to pobijanje, odredbe ZSP-a koje osiguravaju slobodu

⁴⁵ Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str. 527.

nasljeđivanja očito će biti mrtvo slovo na papiru jer bi vjerovnici možebitno odricanje od nasljedstva lako pobili. Zato treba zauzeti stajalište da su u ovom slučaju pravila o pobijanju dužnikovih pravnih radnji izvan stečaja ograničena odredbama ZSP-a, koji je u ovom slučaju *lex specialis* u odnosu na ZOO. Odredba članka 73. stavka 2. ZSP-a vrlo je slična po svom značenju odredbi članka 381. stavka 1. točke 2. SZ-a (iako je potonja nešto šira). Taj stavak 1. točka 1. članak 381. SZ-a jednako tako propisuje da dužnik pojedinac, koji je u ovom slučaju fizička osoba obveznik poreza na dobit prema Zakonu o porezu na dobit ili poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak (vezano uz članak 3. stavak 1. SZ-a), mora predati polovinu naslijeđene imovine povjereniku ako je nasljedstvo stekao od trenutka zaključenja stečajnog postupka pa sve do isteka vremena trajanja ustupa založivih tražbina (stavak 1. članak 381. SZ-a).

3.5. Iznimka od pobijanja: uobičajeni prigodni dar neznatne vrijednosti

Jednako je problematično tumačenje stavka 2. članka 203. SZ-a koji kaže: „Ako se radi o uobičajenom prigodnom daru neznatne vrijednosti, radnja se ne može pobijati.“ Iako se ovaj članak vjerojatno neće često pojavljivati u primjeni tijekom stečajnog postupka, u postupcima stečaja potrošača mogla bi se očekivati nešto češća upotreba ovoga stavka. Gramatički tumačeći ovaj stavak, možemo zaključiti da pravnu radnju bez naknade ili uz neznatnu naknadu neće biti moguće pobiti⁴⁶ ako se kumulativno ispune četiri pretpostavke:

1. Pravna radnja mora po svojoj prirodi biti darovanje.
2. To darovanje mora biti uobičajeno, što bi trebalo tumačiti na način da je takvo darovanje često u društvenoj zajednici kojoj potrošač pripada. Trebalo bi uzeti u obzir i socijalnu vezu između potrošača i obdarenika.
3. Darovanje mora biti vezano uz neku prigodu, ali isto kao i kod uobičajenosti, to treba promatrati u kontekstu društvene skupine kojoj osobe pripadaju. Tako je, na primjer, kod osoba katoličke vjere uobičajeno darivanje drugih na blagdane poput Božića, ali i prigodom krštenja, prve pričesti. Dakako, kod pripadnika židovske zajednice blagdani i vrijeme društvenih rituala razlikovat će se, pa se prigodnost i uobičajenost moraju procjenjivati po njihovim običajima.

⁴⁶ Treba napomenuti da pravnu radnju neće biti moguće pobiti koristeći institut pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu, ali tužitelj može uspješno dokazati da postoji neki od preostalih razloga za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika (primjerice namjerno oštećenje), te se u tom slučaju radnja može pobiti iz tog razloga.

Takvu distinkciju vjerojatno možemo napraviti za svaku religiju, a ponekad i za zemljopisno područje kojemu potrošač pripada.

4. Dar sam po sebi mora imati neznatnu vrijednost. Određivanje neke određene granice koliko novčano ta vrijednost smije iznositi, gotovo je nemoguće. U literaturi se govori o darovima veće vrijednosti, ali bez daljnjih detalja.⁴⁷ Prema Diki: „Vrijednost prigodnog dara prosuđivala bi se, s jedne strane, prema sredini kojoj obdareni pripada, povodu, vrsti i veličini, a, s druge, prema imovinskoj situaciji dužnika prigodom darovanja.“⁴⁸

Garašić smatra da bi bilo uputno u zakonski tekst dodati odredbe o isključenju mogućnosti pobijanja donacija neznatne vrijednosti.⁴⁹ Dika smatra da bi se donacije, koje on naziva prilozima za općekorisne ili dobrotvorne svrhe, mogle smatrati prigodnim uobičajenim darom neznatne vrijednosti i bez posebnih odredaba u Stečajnom zakonu.⁵⁰

4. Vrijeme poduzimanja pobojne pravne radnje stečajnog dužnika

Kod pobijanja pravnih radnji dužnika možemo pronaći nekoliko mogućih kombinacija koje će ovisiti o vremenu u kojem se radnja pobija i o tijeku postupka. Te su situacije pobijanje prije otvaranja postupka stečaja potrošača, pobijanje za vrijeme postupka stečaja potrošača te pobijanje za vrijeme provjere ponašanja potrošača.

4.1. Pobijanje pravnih radnji dužnika prije otvaranja postupka stečaja potrošača

Kada govorimo o pobijanju dužnikovih pravnih radnji prije otvaranja postupka stečaja potrošača, u biti govorimo o pobijanju pravnih radnji izvan stečajnog postupka. Dakle govorimo o situaciji u kojoj je pravni posao poduzet prije otvaranja postupka stečaja potrošača, a i tužba je podnesena prije otvaranja postupka stečaja potrošača. U tom slučaju primjenjuju se

⁴⁷ Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str. 669.

⁴⁸ Dika Mihajlo, Pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika, Pravo u gospodarstvu, 2000., br. 6., str. 249.

⁴⁹ Garašić Jasnica, Croatia, u knjizi: Bork Reinhard/Veder Michael, Harmonisation of Transaction Avoidance Laws, Intersentia, Cambridge, 2022., str. 323. :“ When implementing the Model Law the Croatian legislator should: ... regulate expressly that not only gifts, but also donations of insignificant, minor value are excepted from the voidability;...”

⁵⁰ „Značenje takvog dara imali bi darovi za Božić, Novu godinu, rođendane, zaruke, vjenčanje, krštenje, polaganje ispita, isticanje, prilozima za opće korisne ili dobrotvorne svrhe, itd.“ Iz Dika, op. cit. u bilj. 17., str. 181.

članci 66.-71. ZOO-a. Sudska praksa ispoljila je četiri opće pretpostavke pobijanja: „1. dospjelost tražbine vjerovnika prema dužniku, 2. pravna radnja dužnika, 3. insolventnost dužnika i 4. postojanje oštećenja vjerovnika, time da pobijanje omogućuje vjerovnikovo namirenje.”⁵¹ Te četiri pretpostavke moraju biti ispunjene kumulativno, a zajedno s njima mora biti ispunjena i barem jedna posebna pretpostavka iz članka 67. ZOO-a. Isto mišljenje izražava se u sudskoj praksi.^{52, 53, 54}

Razlike izvan samih pretpostavki pobijanja koje treba imati na umu, razlike su u legitimaciji i razlike u pravnoj posljedici uspjele tužbe. Aktivno legitimirane osobe tijekom postupka pobijanja izvan stečaja bit će vjerovnici, dakle nema povjerenika (ili stečajnog upravitelja). S pasivne će se strane nalaziti treći (jednako kao u pobijanju za vrijeme stečaja), ali i dužnik (nad kojim još nije otvoren stečajni postupak pa je to moguće). Dužnik i treći u ovom će slučaju biti nužni pasivni suparničari. Pravna je posljedica izvanstečajnog pobijanja naplata tražbine onog/ih vjerovnika koji su tužbom tražili pobijanje, u onoj mjeri u kojoj je potrebno da se njihove tražbine namire, dok kod stečajnopravnog pobijanja primatelj činidbe bez naknade ili uz neznatnu naknadu mora vratiti u stečajnu masu ono što je primio samo ako je time obogaćen, osim ako je znao ili je morao znati da se takvom činidbom oštećuje vjerovnike (čl. 212. st. 6. SZ-a u vezi s čl. 59. st. 1. al. 3. ZSP-a), te će se vjerovnici namiriti diobom stečajne mase.⁵⁵

4.2. Pobijanje pravnih radnji dužnika za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača

Ovo je pobijanje pravnih radnji dužnika o kojemu govorimo u prethodnim dijelovima ovoga rada, sa svim općim i posebnim pretpostavkama koje smo već spomenuli ranije. Da ponovimo, radi se o pravnoj radnji koja je poduzeta prije otvaranja postupka stečaja potrošača, a vjerovnik/ci i/ili povjerenik je pobijaju za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača. Kao što smo već rekli, jedna od posebnih pretpostavki pobijanja pravne radnje dužnika bez naknade ili uz neznatnu naknadu jest da je pravna radnja poduzeta unazad četiri godine od otvaranja stečajnog postupka. U jednom međunarodnom projektu u kojemu su sudjelovali predstavnici

⁵¹ ŽS u Šibeniku, Gž-71/2020-2 od 14. ožujka 2022. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80cd8505&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁵² VSRH, Rev 3356/2015-2 od 17. rujna 2019. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba809ded9d&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁵³ VSRH, Rev 3245/2015-2 od 30. listopada 2018. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba809036d9&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁵⁴ ŽS u Splitu, Gžo-143/2012-2 od 20. veljače 2013. dostupno na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8082ffc9&q> posjećeno 15. 7. 2022.

⁵⁵ Za temeljitu obradu instituta pobijanja pravnih radnji izvan stečaja preporučam *Skorup*, op. cit. u bilj. 36.

25 država članica Europske unije, stvoren je model zakon „Model Law on Transactions Avoidance Law“ s ciljem buduće harmonizacije pravila o stečajnom pravnom pobijanju u državama članicama. Taj model zakona za pobijanje pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu pretpostavlja minimalni rok od jedne godine, no ostavlja državama članicama, da propišu i duži rok za taj razlog pobijanja. S tog aspekta važeće hrvatsko uređenje u kojem je kritično razdoblje četiri godine, kompaktabilno je s predloženim model zakonom.⁵⁶ No trebalo bi razmisliti o skraćivanju tog zakonskog roka. Smatram da je kritično razdoblje od četiri godine previše dugo, posebice kada se radi o postupcima stečaja potrošača. Kritično razdoblje od četiri godine vrlo je dugo razdoblje i prosječan potrošač teško može predviđati svoju imovinsku situaciju toliko unaprijed. Posebice bi teško pobijanje pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu moglo biti za osobu koja je tu pravnu radnju primila. Budući da se kod pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu ne provjeravaju subjektivni elementi, moguće je da je osoba koja je primila činidbu postupala u dobroj vjeri. U slučaju da pravna radnja bude uspješno pobijena, primatelj je dužan u stečajnu masu vratiti primljeno, ali samo ako je onim što je primio obogaćen, osim ako je znao ili je morao znati da se takvom činidbom oštećuje vjerovnike (čl. 212. st. 6. SZ-a u vezi s čl. 59. st. 1. al. 3. ZSP-a). Vraćanje primljenog može za tu osobu predstavljati znatan izdatak i dovesti ju u tešku imovinsku situaciju, što se čini nepravedno jer je ta osoba možda postupala u dobroj vjeri. Zbog toga smatram da je kritično razdoblje od 4 godine suviše dugo i da bi ga trebalo skratiti.

4.3. Pobijanje pravnih radnji dužnika poduzetih za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača

U ovom slučaju radi se o pravnim radnjama potrošača koje je on poduzeo između trenutka otvaranja stečajnog postupka i trenutka njegova zaključenja. Prema članku 40. stavku 2. ZSP-a, povjerenik je dužan upravljati i raspolagati imovinom potrošača koja ulazi u stečajnu masu. Iz toga proizlazi da potrošač ne bi smio raspolagati imovinom koja ulazi u stečajnu masu. U slučaju da potrošač raspolaze imovinom kojom nije smio raspolagati, treba temeljem članka 59. stavka 1. alineje 3. ZSP-a primijeniti pravila iz članka 161. SZ-a, koji određuje da su takva raspolaganja bez pravnog učinka, osim u slučaju onih raspolaganja za koja vrijede opća pravila

⁵⁶ Garašić, op. cit. u bilj. 49., str. 318.: „... „The suspect period for such transactions in Art. 203. para. 1 SZ is four years, which is significantly longer than the suspect period according to §4, para. 1 Model Law, which is only one year. However the Croatian solution is acceptable with respect to the „minimum harmonisation approach of the proposed Model Law...“.

o zaštiti povjerenja u javne knjige. Ako se prihvati da je „raspolaganje bez pravnog učinka“ isto što i ništetan pravni posao, tada treba spomenuti da se u literaturi može pronaći mišljenje da bi i takve pravne poslove bilo moguće pobijati.⁵⁷ Budući da se radi o pravnoj radnji poduzetoj za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača, moralo bi se koristiti pobijanje pravnih radnji dužnika izvan stečaja. To proizlazi iz općih pretpostavki stečajnopravnog pobijanja, prema kojima se pobijanje pravnih radnji u stečaju može poduzeti samo prema pravnim radnjama poduzetima prije otvaranja stečajnog postupka⁵⁸. Nadalje treba uzeti da bi takvo nedopušteno raspolaganje potrošača bilo povreda dužnosti izvješćivanja i suradnje, iz članka 75. stavka 4. ZSP-a, i da bi zbog toga trebalo uskratiti oslobođenje od preostalih obveza.

4.4. Pobijanje pravnih radnji dužnika za vrijeme razdoblja provjere ponašanja potrošača

Pobijanje pravnih radnji potrošača za vrijeme razdoblja provjere ponašanja potrošača bit će moguće koristeći institut pobijanja pravnih radnji dužnika izvan stečaja. Tu nastaje problem zbog različite svrhe pobijanja pravnih radnji izvan stečaja i pobijanja pravnih radnji u stečaju. Kod stečajnopravnih će pobijanja uspješno pobijena pravna radnja ići u korist stečajne mase, a kod pobijanja izvan stečaja ići će u korist onoga koji je pravnu radnju uspješno pobio. Bilić smatra da je u hrvatskom pravnom sustavu pravo na pobijanje izvan stečaja šire nego ono u stečaju.⁵⁹ Što se tiče pobijanja pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu (čl. 203. SZ-a), ono je vrlo slično pobijanju besplatnih raspolaganja (čl. 67. st. 3. ZOO-a). Pobijanje iz članka 203. SZ-a ima nešto dulji rok (četiri godine) u odnosu na pobijanje iz članka 67. stavka 3. ZOO-a, koji iznosi tri godine (čl. 71. st. 1. ZOO-a). Isto tako mišljenja sam da se pravne radnje uz neznatnu naknadu ne bi moglo podvesti pod besplatna raspolaganja iz članka 67. stavka 3. ZOO-a. Unatoč tim razlikama, često će biti moguće istu pravnu radnju koja je poduzeta prije otvaranja stečajnog postupka pobiti prema pravilima Stečajnog zakona i prema pravilima Zakona o obveznim odnosima. U takvim situacijama ako stečajni upravitelj odnosno povjerenik i stečajni vjerovnici prevede i propuste mogućnost stečajnopravnog pobijanja, vjerovnik će moći nakon zaključenja stečajnog postupka pobijati pravnu radnju po pravilima građanskog prava. Ako on u takvom pobijanju uspije, mogao bi naplatiti svoje tražbine u većem

⁵⁷ *Dika*, op. cit. u bilj. 17., str. 142.

⁵⁸ Vidi dio 2. ovoga rada.

⁵⁹ *Bilić*, op. cit. u bilj. 28., str. 342.: “Drugim riječima, u stečaju bi, umjesto proširenja, dolazilo do suženja prava na pobijanje.”.

omjeru od ostalih vjerovnika, što dovodi u pitanje načelo ravnomjernog namirenja svih dužnikovih vjerovnika.

4.5. Računanje rokova

Rokove za računanje početka kritičnog razdoblja valja računati prema odredbama članka 208. SZ-a. Taj članak u svojem 1. stavku određuje da se rok računa od početka dana u mjesecu koji brojem odgovara danu kada je prijedlog za otvaranje postupka stečaja potrošača zaprimljen u sudu. U slučaju da dan s tim brojem ne postoji, rok se računa od početka sljedećeg dana. Prema stavku 2. istog članka, u slučaju da je podneseno više prijedloga, rokovi se računaju od dana kada je zaprimljen prvi obrazložen i dopušten prijedlog, neovisno o tome što je postupak otvoren na temelju kasnijeg prijedloga. Stečajni zakon u članku 208. stavku 3. propisuje: „Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, ako je prije otvaranja stečajnoga postupka već vođen predstečajni postupak, rokovi se računaju od početka dana u mjesecu koji brojem odgovara danu kada je podnesen prijedlog za otvaranje predstečajnoga postupka.”⁶⁰ Smatram da je stavak 3. članka 208. neprimjenjiv u postupcima stečaja potrošača. Iako u ZSP-u postoji izvansudski postupak (čl. 8. – čl. 20. ZSP-a) koji donekle podsjeća na predstečajni postupak⁶¹, ne mislim da se taj izvansudski postupak može poistovjetiti s predstečajnim postupkom, te stoga ovaj članak 208. stavak 3. SZ-a ne bi bilo moguće primijeniti u postupcima stečaja potrošača.

4.6. Vrijeme poduzimanja pravne radnje

Prema članku 209. stavku 1. SZ-a, koji se temeljem članka 59. stavka 1. alineje 3. ZSP-a odgovarajuće primjenjuje i u postupcima stečaja potrošača, smatra se da je pravna radnja poduzeta u vrijeme nastupanja njezinih pravnih posljedica. Pravne radnje propuštanja stječu učinak u trenutku kada se pravna posljedica ne može otkloniti drugom radnjom.⁶² Za pravne poslove za čiju je pravovaljanost potrebno da ih se upiše u javnu knjigu, upisnik ili očevidnik, smatrat će se da su poduzeti u onom trenutku kada su ispunjene ostale pretpostavke za njihovu valjanost, kad izjava volje o upisu počne obvezivati dužnika i druga strana podnese zahtjev za

⁶⁰ Narodne novine br. 71/15, 104/17, 36/22.

⁶¹ Izvansudski postupak iz ZSP-a sadrži plan ispunjenja obveza, koji je po svrsi sličan planu restrukturiranja iz predstečajnog postupka koji propisuje SZ.

⁶² *Dika*, op. cit. u bilj. 17., str. 148.

upis pravne promjene (čl. 209. st. 2. SZ-a).⁶³ Ako je pravna radnja s uvjetom ili rokom, mjerodavno je vrijeme njezina poduzimanja, a ne vrijeme nastupanja uvjeta ili isteka roka (čl. 209. st. 3. SZ-a).

5. Pravna sredstva pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika

Pravne radnje stečajnog dužnika moguće je pobijati tužbom i prigovorom (čl. 212. SZ-a). Dika smatra tužbu redovnim i osnovnim sredstvom pobijanja.⁶⁴ Tužbom aktivno legitimirane osobe (stečajni upravitelj i/ili stečajni vjerovnici) traže od suda da pasivno legitimiranoj osobi (osobi koja je primila činidbu) naloži da vrati primljeno u stečajnu masu. Prigovor je defenzivno pravno sredstvo.⁶⁵ Prigovorom stečajni upravitelj u ime stečajnog dužnika dovodi u pitanje osnovanost tužbenog zahtjeva kojim osoba prema kojoj je raspolagano na pobojan način, traži nešto na temelju te pobojne radnje.

5.1. Aktivna i pasivna legitimacija u parnici radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika

Kao i u mnogim drugim dijelovima instituta stečajnopravnog pobijanja, sam ZSP ne sadrži nikakve posebne odredbe o osobama ovlaštenim pobijati pravne radnje stečajnog dužnika. Stoga će se u skladu s člankom 59. stavkom 1. alinejom 3. ZSP-a odgovarajuće primijeniti odredbe članka 212. SZ-a, posebice njegov stavak 1. Ta odredba ovlašćuje stečajnog upravitelja i stečajne vjerovnike na pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika. Budući da ZSP ne poznaje tijelo stečajnog upravitelja, u kontekstu ovog zakona tu funkciju preuzima povjerenik. Bitno je prilikom primjene ovog instituta imati na umu dužnost povjerenika (stečajnog upravitelja prema SZ-u) iz članka 212. stavka 4. SZ-a da od stečajnog suca ishodi odobrenje prije podnošenja tužbe za poništenje pravne radnje dužnika. Sudska praksa zauzela je stajalište da stečajni sudac daje takvo odobrenje u obliku zaključka protiv kojega nije moguća žalba, sukladno članku 212. stavku 4. SZ-a i članku 19. stavku 7. SZ-a.⁶⁶ Aktivno

⁶³ Šurić Ante, Poboynost pravne radnje stečajnog dužnika, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 40, 2003., br. 1-2, str. 152.

⁶⁴ Dika, op. cit. u bilj. 17., str 186.: „Redovno je i osnovno pravno sredstvo pobijanja tužba“.

⁶⁵ Dika, op. cit. u bilj. 17., str. 189.

⁶⁶ VSRH, Revt 38/18-2 od 7. ožujka 2018. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba808470a8&q> posjećeno 15. 7. 2022.

legitimiran bit će potrošač, ali će u njegovo ime tužbu podnositi povjerenik.⁶⁷ Prije najnovijih izmjena Stečajnog zakona, članak 212. stavak 4. SZ-a određivao je situacije u kojima su stečajni vjerovnici mogli podnijeti tužbu za pobijanje: „(4) Svaki stečajni vjerovnik ima pravo podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji za svoj račun i na svoj rizik troškova ako:

- stečajni upravitelj ne podnese tužbu radi pobijanja pravnih radnji u roku iz stavka 3. ovoga članka – u roku od tri mjeseca od isteka roka iz stavka 3. ovoga članka
- stečajni upravitelj povuče tužbu radi pobijanja pravnih radnji – u roku od tri mjeseca od objave pravomoćnog rješenja kojim je utvrđeno povlačenje tužbe na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova
- je prethodno zatražio očitovanje stečajnog upravitelja i ako se stečajni upravitelj očitovao da neće podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji – u roku od tri mjeseca od objave očitovanja stečajnog upravitelja da neće podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova
- je prethodno zatražio očitovanje stečajnog upravitelja i ako se stečajni upravitelj nije u roku od tri mjeseca očitovao hoće li podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji – u roku od tri mjeseca od objave poziva stečajnom upravitelju da se očituje hoće li podnijeti tužbu radi pobijanja pravnih radnji.”⁶⁸

Prema najnovijim izmjenama Stečajnog zakona, stečajni upravitelj (u ZSP-u povjerenik) i stečajni vjerovnici imaju jednako pravo na pobijanje, ne postoji podrednost⁶⁹ stečajnog vjerovnika koja je postojala prije ove izmjene zakona. U slučaju da više stečajnih vjerovnika podnese tužbu za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika, oni bi bili u procesnom položaju jedinstvenih suparničara.^{70, 71} Treba uzeti da nakon najnovijih izmjena Stečajnog zakona stečajni vjerovnik ili vjerovnici koji su podnijeli tužbu za pobijanje pravne radnje, ako stečajni upravitelj (ili povjerenik) podnese tužbu, ulaze u procesni položaj jedinstvenih suparničara.

⁶⁷ *Dika*, op. cit. u bilj. 17., str. 186.: “Aktivno su za podnošenje tužbe legitimirani stečajni dužnik, u čije ime tužbu podnosi stečajni upravitelj...”

⁶⁸ čl. 212. st. 4. Stečajni zakon NN br. 71/15, 104/17.

⁶⁹ *Bilić/Bratković*, op. cit. u bilj. 14., str. 446. iz bilješke 9.

⁷⁰ *Dika*, op. cit. u bilj. 17., str. 186. pobijanje „Više stečajnih vjerovnika, odnosno stečajni vjerovnik i stečajni dužnik kao tužitelj na aktivnoj strani imali bi status jedinstvenih suparničara, jer bi sud u povodu pobjnog zahtjeva mogao spor riješiti samo na jednak način prema njima...”

⁷¹ *Čuveljak*, op. cit. u bilj. 8., str. 700: „Ako su tužitelji stečajni vjerovnici koji su podnijeli tužbu radi pobijanja pravnih radnji, onda ti tužitelji imaju položaj jedinstvenih suparničara.”

Naravno, da bi stranke imale položaj jedinstvenih suparničara, mora se raditi o tužbi kojom se pobija ista pravna radnja.⁷²

Pasivno legitimirana bit će osoba prema kojoj je poduzeta pravna radnja raspolaganja bez naknade ili uz neznatnu naknadu (čl. 212. st. 3. SZ-a), kao što je uostalom slučaj kod svih razloga stečajnopravnog pobijanja.⁷³ Pasivno legitimirani mogu biti i nasljednici ili drugi univerzalni sljednici osobe prema kojoj je poduzeta pravna radnja bez naknade ili uz neznatnu naknadu (čl. 214. st. 1. SZ-a). Prema članku 214. stavku 2. SZ-a, bit će moguće pobijati pravnu radnju protiv ostalih pravnih sljednika protivnika pobijanja u tri slučaja:

1. ako je pravni sljednik u vrijeme stjecanja znao za okolnosti na kojima se zasniva pobožnost stjecanja njegovog pravnog prednika
2. ako je pravni sljednik u vrijeme stjecanja bio osoba koja je dužniku bliska, osim ako pravni sljednik dokaže da u to vrijeme nije znao za okolnosti na kojima se zasniva pobožnost stjecanja njegova pravnog prednika
3. ako je pravnom sljedniku ono što je stečeno ustupljeno bez naknade ili uz neznatnu naknadu.

5.2. Rok za podnošenje pravnih sredstava radi pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika

Prema članku 212. stavku 2. SZ-a, tužba za pobijanje pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu može se podnijeti u roku od dvije godine od otvaranja postupka stečaja potrošača. Isto uostalom vrijedi i za sve ostale razloge pobijanja u stečajnom postupku odnosno postupku stečaja potrošača. Radi se o prekluzivnom roku i tužbu bi trebalo odbaciti ukoliko se rok prekorači.⁷⁴ Prema članku 57. ZSP-a, možemo zaključiti da rok za podnošenje tužbe počinje teći od trenutka nastupa pravnih posljedica otvaranja postupka stečaja potrošača, dakle od trenutka objave rješenja o otvaranju postupka stečaja potrošača na mrežnoj stranici e-oglasna ploča sudova. Tužba se može podnijeti do zaključenja postupka stečaja potrošača. Za isticanje prigovora pobijanja u parnici ne vrijedi rok od dvije godine kao za tužbu. Sukladno izričitoj odredbi članka 212. stavka 9. SZ-a, pravne radnje dužnika mogu se pobijati isticanjem prigovora u parnici bez vremenskog ograničenja iz članka 212. stavka 2. SZ-a.

⁷² Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str. 700: "Iako sam zakon to ne navodi, ipak da bi stečajni vjerovnici imali položaj jedinstvenog suparničara tužba se mora podnositi radi pobijanja iste pravne radnje."

⁷³ Čuveljak, op. cit. u bilj. 8., str. 622.

⁷⁴ Dika, op. cit. u bilj. 17., str. 189.

5.3. Pravni učinci pobijanja pravne radnje stečajnog dužnika

U slučaju da je pravna radnja stečajnog dužnika uspješno pobijena, ta pravna radnja bit će bez učinaka prema stečajnoj masi i protivnik pobijanja dužan je vratiti u stečajnu masu sve imovinske koristi koje je stekao na osnovi pobijene radnje (čl. 212. st. 5. SZ-a). Članak 212. stavak 6. SZ-a na poseban način uređuje situacije u kojima je pobijena pravna radnja bez naknade ili uz neznatnu naknadu. Primatelj činidbe bez naknade ili uz neznatnu naknadu, mora vratiti ono što je primio samo ako je time obogaćen, osim ako je znao ili morao znati da se takvom činidbom oštećuje vjerovnike. Dika smatra da bi za utvrđivanje toga je li se primatelj obogatio, trebalo koristiti odredbe o stjecanju bez osnove (koje se nalaze u ZOO-u).⁷⁵ Na primatelju je teret dokaza da primanjem radnje nije obogaćen. Tužitelj bi snosio teret dokaza da je primatelj znao ili morao znati da se radnjom oštećuju vjerovnici.⁷⁶

III. ZAKLJUČAK

Svrha pobijanja pravnih radnji stečajnog dužnika jest povećanje mogućnosti namirenja stečajnih vjerovnika. Svrha postojanja odredaba o pobijanju pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu jest omogućiti pobijanje određenih pravnih radnji (onih bez naknade ili uz neznatnu naknadu) na lakši način jer zakon ne predviđa postojanje subjektivnih pretpostavki za taj razlog pobijanja na strani dužnika ili treće osobe.⁷⁷ Zakon o stečaju potrošača u sedam godina od donošenja nažalost nije primjenjivan onoliko koliko se moglo očekivati s obzirom na broj ljudi koji imaju problema s dugovima. Zakon o stečaju potrošača ne sadrži gotovo nikakve posebne odredbe o pobijanju pravnih radnji, tako da će se morati primjenjivati odredbe Stečajnog zakona. Jedna od specifičnosti⁷⁸ koju ZSP sadrži jesu odredbe o nasljeđivanju. Te odredbe onemogućavaju pobijanje potrošačevih raspolaganja nasljedstvom, ali ostavljaju prostor da se zbog raspolaganja koja su nepovoljna po stečajnu masu, potrošaču uskrati

⁷⁵ Dika, op. cit. u bilj 16., str. 181.: „Radi utvrđenja je li se primatelj radnjom obogatio, valjalo bi na odgovarajući način primijeniti odredbe o stjecanju bez osnove, u mjeri kojoj se tiču neosnovanog obogaćenja“.

⁷⁶ Dika, op. cit. u bilj. 17., str. 181.

⁷⁷ Bilić, op. cit. u bilj. 28., str. 325.

⁷⁸ Odredbe o nasljeđivanju postoje i u SZ-u, u odredbama koje uređuju oslobođenje od preostalih obveza dužnika (Vidjeti primjerice članak 381. stavak 1. točka 2. i članak 382. stavak 1. rečenica 1. SZ-a).

oslobođenje od obveza. Budući da su neki od pojmova u SZ-u nedefinirani, sudska praksa i teorija morat će iskristalizirati mišljenja o nekim pojmovima u zakonu, kao što su pojam „neznatnosti“ iz članka 203. stavka 1. SZ-a i tumačenje članka 203. stavka 2. SZ-a koji se odnosi na pojam „uobičajeni prigodni dar neznatne vrijednosti“, kako bi se pobijanje pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu moglo s više pravne sigurnosti koristiti u postupcima.

Za neke od tih pojmova, kao što je „neznatna naknada“, mišljenja sam da bi ih bilo dobro zakonski odrediti. Mislim da bi u članak 203. SZ-a trebalo dodati stavak kojim bi se neznatnu naknadu definiralo kao svaku naknadu čija je vrijednost jednaka ili niža od 10 % vrijednosti koju se moglo ostvariti u vrijeme kada je pravna radnja poduzeta. Isto tako pojam prigodnog uobičajenog dara neznatne vrijednosti trebalo bi bolje odrediti, bilo u praksi ili izmjenom zakona, te dodati odredbu po kojoj nije moguće pobijati donacije neznatne vrijednosti. Samo trajanje kritičnog razdoblja od četiri godine, koje je možda primjereno u stečajnim postupcima, čini mi se predugim za stečajnog dužnika koji je potrošač. Trebalo bi razmisliti o skraćivanju tog razdoblja na nešto kraće razdoblje kao što je jedna godina. Nadalje, dualitet hrvatskog uređenja instituta pobijanja pravnih radnji može dovesti do određenih problema, posebice kod postupaka stečaja potrošača u kojima se u vrlo kratkim razdobljima mogu pojavljivati pobijanja pravnih radnji dužnika izvan stečaja prije otvaranja stečajnog postupka protiv potrošača, stečajnopravno pobijanje dužnikovih pravnih radnji za vrijeme trajanja postupka stečaja potrošača, te opet pobijanja pravnih radnji dužnika izvan stečaja tijekom razdoblja provjere ponašanja dužnika potrošača, a sve s obzirom na jednu pravnu radnju. Po mom mišljenju, članak 75. ZSP-a treba proširiti i dodati odredbu kojom bi se omogućilo sudu da uskrati oslobođenje od preostalih obveza potrošaču koji je poduzeo pravnu radnju koja je pobijena pomoću stečajnih pravila o pobijanju pravnih radnji bez naknade ili uz neznatnu naknadu ako je ta radnja poduzeta unutar jedne godine prije otvaranja postupka stečaja potrošača. Iako je i primjenom sadašnjeg članka 75. stavka 1. alineje 3. ZSP-a moguće postići istu pravnu posljedicu, kod primjene te odredbe potrebno je ulaziti u subjektivne elemente potrošačevog ponašanja, što može biti kompleksno.

IV. Popis korištenih kratica

al. – alineja

čl. – članak

g. – godina

FINA – Financijska agencija

st. – stavak

SZ – Stečajni zakon

SZ96 – Stečajni zakon iz 1996. godine

TS – Trgovački sud

VSRH – Vrhovni sud Republike Hrvatske

VTS – Visoki trgovački sud Republike Hrvatske

ZOO – Zakon o obveznim odnosima

ZSP – Zakon o stečaju potrošača

ŽS – Županijski sud

V. Popis pravnih izvora

1. Zakoni

Popis korištenih pravnih izvora:

Zakon o stečaju potrošača, Narodne novine br. 100/15

Zakon o stečaju potrošača, Narodne novine br. 100/15, 67/18

Zakon o stečaju potrošača, Narodne novine br. 100/15, 67/18, 36/22

Konačni prijedlog Zakona o stečaju potrošača,

https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-01-18/080846/PZ_811.pdf,

posjećeno 30. 5. 2022.

Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21

Stečajni zakon, Narodne novine br. 71/15, 104/17, 36/22

Stečajni zakon, Narodne novine br. 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 82/06, 116/10, 25/12, 133/12

2. Sudska praksa

<https://www.fina.hr/-/podaci-o-broju-ovrha-na-novcanim-sredstvima-poslovnih-subjekata-i-potrosaca-na-dan-30.-rujna-2021.-godu-1> posjećeno 30. 5. 2022.

VTS, Pž-696/04-3 od 11. srpnja 2007. dostupno na:

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8056d156&q> posjećeno 15. 7. 2022.

ŽS u Splitu Gž-286/2022-2 od 14. travnja 2022. dostupno na

<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80d0341c&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VTS, Pž-4076/10-3 od 10. srpnja 2013. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80245ac5&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Revt 224/16-3 od 13. rujna 2016. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba806a4309&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Revt 215/2017-4 od 19. svibnja 2021. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80bb2ce4&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VTS, Pž-3069/06-3 od 26. kolovoza 2009. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba804d5568&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Revt 45/12-2 od 12. veljače. 2013. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805d2947&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VTS, Pž-7184/2016-6 od 28. lipnja 2017. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8077f163&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Revt 45/12-2 od 19. svibnja 2015. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80600873&q> posjećeno 15. 7. 2022.

TS u Zagrebu, P-4549/2003 od 11. ožujka 2009. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba803762c2&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Revt 127/11-2 od 3. srpnja 2013. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805db57b&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VTSRH, Pž-792/00 od 14. ožujka 2000. u Čuveljak, Jelena, Komentar stečajnog zakona, Narodne novine, Zagreb, 2018.

VSRH, Rev 1571/11-2 od 14. listopada 2015. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba806223a8&q> posjećeno 15. 7. 2022.

ŽS u Splitu, Gžo-143/2012-2 od 20. veljače 2013. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8082ffc9&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH Rev 412/08-3 od 5. siječnja 2010. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba805779d8&q> posjećeno 24. 7. 2022.

VSRH, Revt 157/07-2 od 19. ožujka 2008. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80553d9b&q> posjećeno 15. 7. 2022.

ŽS u Šibeniku, Gž-71/2020-2 od 14. ožujka 2022. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba80cd8505&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Rev 3356/2015-2 od 17. rujna 2019. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba809ded9d&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Rev 3245/2015-2 od 30. listopada 2018. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba809036d9&q> posjećeno 15. 7. 2022.

ŽS u Splitu, Gžo-143/2012-2 od 20. veljače 2013. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8082ffc9&q> posjećeno 15. 7. 2022.

VSRH, Revt 38/18-2 od 7. ožujka 2018. dostupno na:
<https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba808470a8&q> posjećeno 15. 7. 2022.

3. *Literatura:*

Bilić Antun, Pretpostavke pobijanja dužnikovih pravnih radnji po Zakonu o obveznim odnosima i Stečajnom zakonu, Zbornik 55. susreta pravnik – Opatija '17, 2017.

Bilić Antun / Bratković Marko, Pobožnost namjernog oštećenja vjerovnika stečajnog dužnika, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 71, No. 3-4, 2021., str. 281.-344.

Čuveljak Jelena, Komentar Stečajnog zakona, Narodne novine, Zagreb, 2018.

Dika Mihajlo, Pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika, Pravo u gospodarstvu, 2000., br. 6, str. 217.-264.

Dika Mihajlo, Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, Narodne novine, Zagreb, 2002.

Garašić Jasnica, Croatia, u knjizi: Bork Reinhard/Veder Michael, Harmonisation of Transaction Avoidance Laws, Intersentia, Cambridge, 2022., str. 311.-323.

Klarić Petar / Vedriš Martin, Građansko pravo, Narodne novine, Zagreb, 2014.

Momčinović Hrvoje; Pobijanje pravnih radnji u stečaju, Računovodstvo i financije, 1990., br. 4, str. 39.-45.

Momčinović Hrvoje, Pobijanje dužnikovih pravnih radnji prema Zakonu o obveznim odnosima, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 56, 2006., No. Posebni broj, str. 521.-538.

Skorup Vlado, Pobijanje dužnikovih pravnih radnji, Novi informator, Zagreb, 2021.

Šurić Ante, Pobožnost pravne radnje stečajnog dužnika, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 40, 2003., br. 1-2, str. 143.-156.

VI. Prilog 1.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA I UPRAVE**

KLASA: 008-02/22-01/68
URBROJ: 514-02-03-03-01/01-22-03

Zagreb, 6. lipnja 2022.

PETAR JURILJ
e-mail: petar.jurilj@student.pravo.hr

PREDMET: Petar Jurilj, statistički podaci o pokrenutim postupcima stečaja potrošača
- zahtjev za pristup informacijama
- obavijest, dostavlja se

Poštovani,

nastavno na Vaš zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama, zaprimljen u Ministarstvu pravosuđa i uprave elektroničkim putem dana 1. lipnja 2022. godine, kojim tražite statističke podatke o broju pokrenutih postupaka stečaja potrošača od stupanja na snagu Zakona o stečaju potrošača („Narodne novine“, broj 100/15, 67/18, 36/22), na temelju članka 23. stavak 1. točka 1. Zakona o pravu na pristup informacijama („Narodne novine“, broj 25/13, 85/15), obavještavamo Vas kako slijedi:

Statističke podatke o broju pokrenutih postupaka stečaja potrošača, temeljem odredbi Zakona o stečaju potrošača ,za razdoblje od 2016. godine do zaključno 31. svibnja 2022. godine dostavljamo u tabličnom obliku, za svaku godinu zasebno.

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.*
Redovni postupak	321	377	178	155	68	123	60
Jednostavni postupak stečaja potrošača	-	-	-	96.041	18.463	17.842	6.517
Stečaj potrošača - ukupno	321	377	178	96.196	18.531	17.965	6.577

*1.1. - 31.5.2022.

S poštovanjem,

YrV47aVDmkeMWHqooZhxlg

Izjava o izvornosti

Ja, Petar Jurilj pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Petar Jurilj, v.r.